

אפגניטון

בטאון העדה האפגאנית

מס' 4

יוצא לאור ע"י ועד עדת יהודי אפגניסטאן, רח' אדוניהו הכהן 6, ירושלים.

רבני העדה

הרב בנימין גרגי זצ"ל.

מאת: הרב רפאל בצלאל

קשה לתאר בשורות ספורות אלו את דמותו המופלאה של מורנו ורבינו הרב בנימין גרגי זצ"ל, אשר יום פטירתו חל ב' בתשרי, אך פטור בלא כלום אי אפשר. היתה בו במורנו זצ"ל מדינה נפלאה של איש חסד, רב פעלים, מוכה הרבים, מרביץ תורה, מתן בחסד עליון במשך כחצי שנים בת"ת "בני-ציון". מגיד משרים היה האיש, ודעותיו היו מרתקות את כל שכבות הציבור, נערים חקנים, בעלי בתים ותלמידי חכמים. שנים רבות היה "הרב המקדים" לדרשותיו של מן הרב עובדיה יוסף שהיו נערכות בליל שבת בשיבת פורת יוסף. היה מכתת רגליו ממקום למקום, מעיר לעיר כדי לערוך תופה, להכשיר נערים לבר מצוה, לשמח ולשמחה, ומאידך לחם, לעודד, לתמוך ולסייע, וכל מעשיו ופעולותיו בהצנע לכת ושללא על מנת לקבל פרס. מדת החסד שהיתה טבועה בו הביאה אותו להקים את קופת "אהבת חסד" כדי לעודד ולתמוך במשפחות נזקקות ותלמידי חכמים. איש אשכולות מוקד וחדים רבן. כעסקן ציבורי עסק בעבודת הקודש יומם ולילה ללא לאות, לא לחינם אמרו עליו גדולי הדור, רבי בנימין "וכה חיכה את הרבים וקם את עולמו".

- יהי זכרו ברוך -

"תורה מחזרת על אכסניא שלה" (ב"מ, פ"ה, ע"א)

אצל מורנו ר' בנימין זצ"ל, שיום פקדתו הוא ב' בתשרי, נתקיים מאמר זה בצורה בולטת. וכאשר מתבוננים בפעלם של אבות המשפחה אי אפשר שלא לראות חוט של תורה, חסד והנהגת צבור המשוך על פני המשפחה זה כמה דורות. על הרב מר מתתיה גרגי זצ"ל שהיה דור ראשון מבני המשפחה שנולדו בהרצליה, ספרנו באפגניטון מספר 3. על דמותו ופעלו של הרב מר יוסף גרגי, בנו של הרב מתתיה, ואביו של הרב בנימין גרגי שהיה תלמיד חכם ובקי בפרד"ס, אפשר ללמוד מדברים שכתב עליה הרב בנימין גרגי בהקדמה לספר עדות ביהוסף. "את חנוכו קבל ממר אביו שהיה רב ומר"צ, ת"ח מושלם בתורה ובקי בפרד"ס. כל אותן מעלות טובות שהיו במר סבי הגדול: שוחט, מזהל, חזן ודרשן מצוין היו גם במר עט"ר אבי זצ"ל... כדרשן ומוכיח הרבים עשו דבריו ודרשותיו בבית הכנסת הגדול בשכונת הברכים רושם עז. דברי תורתו וחוכמתו הרבה חבבתו על קהל השומעים. כמוהל מומחה, היה מר אבי עט"ר נודד עד למרחקים - לשם שמים, לשם קיום המצוה, להכניס בבריתו של א"א. ולא פעם הרחיקו לכת עד לכפר השילוח אשר במזרחת של ירושלים - כשהוא מזהל, ומר אביו הצדיק, הסנדק. לא פעם ארע שהסנדק והמוהל העניקו בעין יפה ובד רחבה 'מתן בסתר' להורי הרוך הנולד".

כל מי שהכיר את הרב בנימין גרגי רואה עד כמה תאורו את פעלו של מר אביו, דומה ומתאים לו עצמו, דפוס אחד לאב ולבן.

דרשן בחסד היה הרב בנימין שכתת רגליו לכל ארצו, עד שהפך לבן משפחה בכל משפחה. איש חסד ומתן בסתר שלא רבים היו כמוהו.

בשנת תרצ"ז הקימו צעירי העדה בירושלים "קופת מלוה חברים" כדי לתלות הלוואות בלי ריבית לחברים. בראש ההנהלה בת עשרת החברים עמדו: הרב בנימין גרגי - יו"ר ור' יוסף אליאס - מזכיר.

במשך שנים רבות כתב דרשות בר מצוה לבני העדה, ומשעותיו הקדיש כדי לבדוק את החתנים אם אכן עושים מלאכתם כראוי.

מי אינו זוכר את הרב גרגי שהיה מעמודי התווך של מורי ביה"ס "בני-ציון", כממשך דרכו של אביו, שהיה ממייסדיו ומוריו של ביה"ס. כל מעשיו של הרב בנימין גרגי היו שזוררים בחושים של חן וחסד, כשלבם וראשו נתונים לצרכי העדה עד שהפך לתל תלפיות של העדה.

אכן, "תפארת אבות, בנים".

(מ)

לקראת השנה החדשה

מאת: הרה"ג ר' צבי סימן טוב שליט"א רב העדה

למען הקים אותך לו היום לעם

המוני בית ישראל קודאים את הפרשה הזאת בשבוע האחרון של סיום השנה בעומדם לקבל את פני השנה החדשה הבעל"ט מתוך גיבוש ויחד של כלל ישראל מבחינת "ראשיכם שיבטכם כל איש ישראל" בצפיה לזכות בהבטחה אלוהית של זהו לך יהא לאלוקים, ופירש רש"י, שלא יחליפם באומה אחרת עם ההבנה וההכרה היסודית הזאת המלוכה בקשר של קיימה בעזרת הנצח ומעמד הר סיני, נוכח לשנת אושר ושמחה לכלל ישראל ולכל בני עדתו באשר הם, העמוסים במצוות, בלימוד תורה ובמעשי צדקה חסד מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא, ואושר אמיתי. ויתקיים בכלנו מקרא שכתוב "עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר" אמן.

בברכת

שנה טובה ומבורכת

הרב צבי סימן טוב

ראובן קשאני - נשיא העדה

בפרוס עלינו שנת תשס"ה

הנני מברך את כל בני העדה הי"ו

בארץ ובחוץ לארץ,

שתהא זו שנה טובה וברוכה

מראשית השנה ועד אחרית שנה,

תזכו לשנים רבות נעימות וטובות - אמן.

דבר המערכת

קוראים נכבדים

אפגניטון מס' 4 יגיע אליכם בע"ה לקראת החגים הבעל"ט, בסיומן של סיום ובסיומן של התחלה חדשה.

הסיום מתחיל לפרק הזמן שחלף מאז הגיע אליכם אפגניטון מספר 3. ההפסקה הארוכה לא נבעה מהעדר ענין בעתון, ההיפך,

הכמיהה לעתון הוותה גורם חשוב בהתגברות על "אי הבוהדות" שליו את הוצע בחודשים האחרונים, והדגישה

ביתר שאת את מחויבותו של הוצע כלפי צבור הקוראים.

כלנו תקוה שההתפתחות שהייתה שחייים בה תביא לשיפור בתפקוד הוצע ובקידום מטרותיו.

אפגניטון מספר 4 ממשיך במסורת קודמיו, ומטבע הדברים ישים בו דגש על מנהגי העדה במועדי תחדש תשרי.

נזכיר שוב, שהעיתון הוא במה לכל בני העדה באשר הם, ועל כן נשמח לפרסם תגובות וכל חומר שיהיה בו ענין לציבור.

בברכת שנה טובה

וקריאה מהנה

העורך - יצחק קשאני

ופשוטים את עורו. חלק מבשר הכבש היינו שולחים לעניים נצרכים, ואילו ראש הכבש וריאתו נועדו לסדר האכילה בליל ראש השנה כדי לברך עליהם: "שנהיה לראש ולא לזנב" וכן "שיהיו עוונותינו קלה כריאה".

בערב החג היתה המולה גדולה בחצר שלנו. אציין, שבכל בית מן המעמד הבינוני היו בו באר מים חיים, מטבח גדול, תנור גדול לאפיית לחם, מחסנים תת קרקעיים למזון ומצרכים שונים, חדרים מיוחדים לימות החמה, וחדרים לימות החורף וכן שרותים אחרים. בני הבית הסתובבו בחצר בחופשיות כאשר שערי הבית היו נעולים. את כל המצרכים לבית קנו הגברים. הנשים לא ערכו קניות פרט לצרכי ביגוד וכד'.

תחל שנה וברכותיה.

מבעוד יום מהרנו לבית הכנסת לקבל את השנה החדשה. תפילת ערבית התפלל זקן חכמי העדה, שהיה איש ירא שמים, בעל קול ערב ופתח באמירת שני "לשם יחודים" באימה ובריאה. האחד כללי ובו בקשה שיתקבלו תפילותינו ברצון, "ואף שאר התפילות אשר נדחו מחוסר כוונתנו בהם בשאר הימים המה יעלו היום עם תפילותינו ועתירתנו". אחר כך אמר לשם יחוד נוסף, שכל שליח ציבור אומר לפני שניגש להתפלל.

הפיוט "אחות קטנה תפילותיה" נאמר בקול בוכים ובשברון לבב ומעני רבים ולגו דמעות בעת שפנו כלפי מעלה בסיום של כל פסוק ופסוק: "תכלה שנה וקללותיה". את הפסוק האחרון בפיוט זה, שליח הציבור קרא בהדגשה יתירה וכל המתפללים סיימו ב"תחל שנה וברכותיה" ורק אז היינו מרגישים הקלה מן המתח הרב של סיום שנה והתחלת השנה החדשה.

תפילה על הפרנסה.

תפילת ערבית הסתיימה ב"תפילה על הפרנסה" שייחסנו לה חשיבות גדולה ובדחילו ורחימו ובכוונה גדולה קראנו את "יהא רעוא מן קדם עתיקא". לאחר סיום התפילה על הפרנסה, היינו מברכים איש את רעהו. הקטנים מנשקים את ידי הגדולים, מקבלים ברכתם וממהרים לסדר האכילה בראש השנה.

השמח בליל ראש השנה - מובטח לו שישמח בכל השנה.

אם כי האווירה בבית הכנסת היתה ספוגה אימת דין וקדושה, בבית שורה אוירה של שמחה והתרוממות הנפש. כי השמח בליל ראש-השנה - מובטח לו כי ישמח בכל ימות השנה.

לשולחן, כלומר למפה הגדולה השטוחה על שטיחים, מסובים היו כל בני המשפחה בסדר הידראכי. בראש יושב הסבא, וכן הדודים הקרובים. לאחר הקידוש שנאמר בנעימה של הימים הנוראים, עוברים לסדר הברכות. מתחיל הזקן ומברך על תפוח-עץ טבול בדבש ואומר: "יהי רצון מלפניך... שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה מראשית השנה ועד אחרית השנה" ורק אחר כך היינו מברכים גם אנחנו ואוכלים תפוח טבול בדבש, ואחר כך היו מברכים את שאר הברכות: "שירבו זכויותינו", "שיסתלקו אויבינו ושונאינו", "קרע רע גזר דיננו", "שנהיה מלאים מצות כרימון" וכו'. אך נראה שעיקר הברכה הייתה על אכילת ראש כבש, שברכנו: "שנהיה לראש ולא לזנב" וכן על אכילת ריאה: "שיהיו עוונותינו קלה כריאה".

מנהגים מיוחדים לימים הנוראים

מנהגי החג

וחג הסוכות אצל יהודי אפגניסטאן.

מאת: הרב רפאל בצלאל

1. בתקיעת שופר בראש השנה היה נהוג ששליח הצבור מקריא בקול רם את סדר התקיעות לתוקע קודם באופן כללי, אח"כ היה מפרט, כגון: תשר"ת, ואחר כך תקיעה וכו'.

2. ברה"ה נהוג היה לאכול בנוסף לסימנים הידועים גם "ריאה" והיו אומרים: "שיהיו עוונותינו קלה כריאה".

3. בפיוט "ונתנה תוקף" הקהל היה עומד דרוך ושליח הציבור היה מסלסל בקולו תוך כדי בכי והקהל היה נמשך אחריו בקולות בכי

ממשנתם של רבותינו

מדברי ר' יוסף גרג'י זצ"ל

פירוש על מזמור ק"ל הנאמר אחרי "ישתבח" מיום ראש השנה ועד יום כפור: "ממעמקים קראתך י-ה, רמז שיתפלל האדם ממעמקי לבו צימים מרחמים וימים טובים, לפי שאדם עיקר קיומו הוא בלב, וכאז צעומק אצרו וכאז עיקר החפילה".

זכרונות ילדות

ראש השנה - זכרונות מאפגניסטאן

מאת: ראובן קשאני

הימים הנוראים בהראת שבאפגניסטאן, אכן היו ימים נוראים ממש. כבר מר"ח אלול הרגשנו את אימת הדין הקרב ובה, הן בבית והן בבית הספר, שנקרא "מולא", והכל התכוונו לקראת השנה החדשה. אנשי מעשה, עוררו לתשובה ומעשים טובים כבר מיום ט"ו באב, היו משגנים פרקי תהילים ופרקי זהר וביחוד קראו ב"תיקונים" לרשב"י. בימים אלה היו מרבים בצדקה לעניים ונצרכים.

בחודש הרחמים והסליחות היינו משכימים בכל לילה לאמירת סליחות ולא היה אדם שהחטיר אפילו ערב אחד של סליחות. רבים היו ההורים שמשכו אתם לבית הכנסת את בניהם על אף גילם הרך וזה לא רק לשם אמירת סליחות אלא גם כדי להשפיע עליהם מאוירת הימים הנוראים ולחנכם לסדרי התפילה ומנהגיו.

התפילה בבית הכנסת של ההוראתים.

ארבעה בתי כנסת גדולים היו בעיר הראת, בהם נערכו תפילות שחרית, מנחה וערבית בכל יום ויום. בכל שבת דרשו חכמי העדה לפני ציבור המתפללים. אני התפללתי בבית הכנסת של ההוראתים, שעמד לא הרחק מביתנו. היה זה בית כנסת גדול מרובע עם כמה היכלות. ציבור המתפללים ישב על הארץ על גבי שטיחים ומזורנים קלים, כל מתפלל היה לו מקום קבוע ואם נפקד מקומו של מאן דהוא ידעו הכל או שהוא מחוץ לעיר או שהוא חולה. היינו חולצים את הנעלים לפני הכניסה לבית הכנסת, נכנסים אליו ביראה ופחד ואיש לא פצה פיו לדבר דברי חול, מראשית התפילה עד סופה, הכל התפללו בשקט ורק שמענו את קולו של שליח הציבור שהעביר את תפילותינו לפני שוכן מרומים.

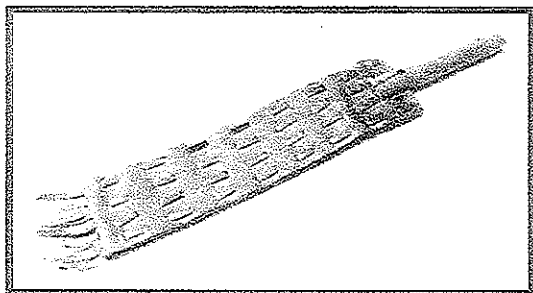
הרב מולא יעקב סימן-טוב רב העיר.

בבית הכנסת של ההוראתים התפלל גם אבי סבי הרב מולא יעקב סימן טוב, שהיה רב דמתא, איש שקשרו לו מעשי מופת. היה בעל קול ערב וכשעבר לפני התיבה ביחוד בימים נוראים היה מרעיד ומחריד את הלבבות בתפילותיו.

בערב ראש השנה השכמנו קום ללכת לבית הכנסת לאמירת סליחות ול"התרת נדרים". בערב זה נאמרו סליחות בהטעמה יתירה כיאה לערב יום הדין. גם הנשים באו לבית הכנסת להאזין לסליחות ולשמוע התרת נדרים. וכי מי לא נדר ומי לא נשבע במשך השנה? כך שלא רק הגברים יחסו חשיבות רבה להתרת נדרים אלא גם הנשים. התרת הנדרים נערכה כאשר הציבור עמד על רגליו ואילו רבני העדה ישבו על השטיח והציבור קרא בפניהם את נוסח התרת הנדרים.

כבש לראש השנה.

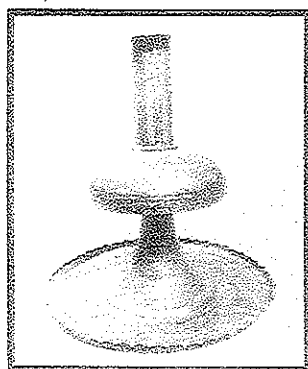
לאחר שסיימנו את הסליחות ואת התרת הנדרים, מיהרנו הביתה לשחוט את הכבש שנקנה במיוחד לכבוד ראש השנה. מאוד היינו סקרנים לראות את השחיטה ואת השחוט, שהיה בודק פעם ופעמים את סכיני המבריק והחד בקצה ציפורניו. אחר כך היה ממשמש בגוף הכבש וכהרף עין היה משכיבו על הרצפה ושחטו במהירות רבה. וכאשר סיים את מלאכתו, היה רץ לבתים אחרים כדי לשחוט כבשים נוספים לראש השנה. לאחר השחיטה היו מבתרים את הכבש

בתמונה: שוט
יום הכפורים.

נר יום הכיפורים. ("נר נעילה")

בערב יום הכיפורים נהגו יהודי אפגניסטאן להדליק בבית הכנסת נר גדול מידות. הנר היה עשוי משעווה באורך שני מטרים לערך. על הכנת הנר היו מופקדים רבני העדה, בשתוף הצבור. כחודש לפני יום כיפור קנו שעווה משובחת מתרומות שנאספו בקרב יהודי הקהילה. השעווה הותכה וטופטה בהדרגה על פתיל כותנה שזור משישה חוטים מעשה ידי נשות הקהילה. בכל בית כנסת הוצב פתיל אחד, או שנים בהתאם לגודל ומספר המתפללים. הנרות היו נתונים בתוך פמוטים מיוחדים ליום זה, שנקראו "שעמדון".

הנר הודלק מערב יום הכיפורים ועד תפילת נעילה. במוצאי יום כיפור שימש הנר להבדלה. לנר של יום הכיפורים מיוחדים סגולה לרפואה, לידה קלה, ופרנסה. משאריות הנר הוכנו נרות לתאורת ביהכ"נ, נרות הבדלה ונרות שבהם הקיפו את התיבה בשמחת תורה.

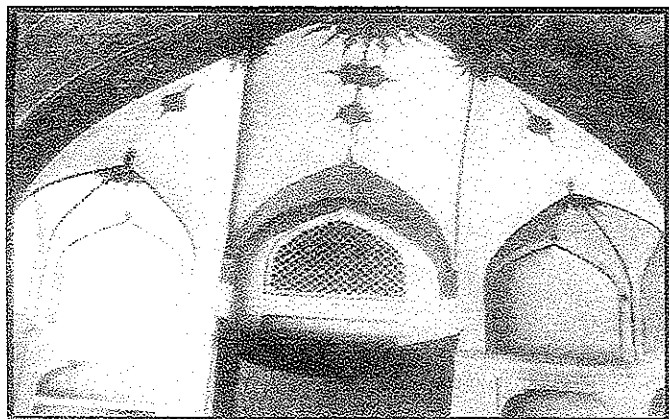
בתמונה:
"שעמדון" - פמוט לנר יום הכפורים.

בתי כנסת

בית הכנסת "גולקי"
בית הכנסת הרביעי באפגניסטאן.

מאת: יוסף כהן

ביה"כ הרביעי במספר הינו ביה"כ "גולקי". הוא נבנה בשנות ה-70 של המאה ה-19 על חורבותיו של קודמו שנבנה כ-200 שנה קודם לכן. הוא שכן בצפונה של העיר. לבית כנסת זה היו כמה שמות. לרוב נקרא ע"ש רבני העדה שעמדו בראש בתי הכנסת. מהידועים שבהם חגי יוסף גול, ומשם נגזר השם גולקי. על שם הגיב המשהדי של משפחות שהגיעו להראת בזמן השמר. תקופה מסוימת עמד בראש ביה"כ מולא משיח גול. בביה"כ היה גם בית-מדרש של המורה והמחנך הדגול מולא יהושע עמרם, ועד סוף שנות ה-60 נקרא "כניסה מולא יהושע". שם גדלו והתחנכו דורות של תלמידים. בחצר ביה"כ היה מצוי מקווה טהרה של העדה. בסוף שנות החמישים בעת שרוב יהודי הראת עלו ארצה, נסגרו שלושה בתי הכנסת: מולא אשר, מולא יואב, וגול. ביה"כ היחיד שנשאר היה ביה"כ מולא שמואל. וכאשר פלשו תילי ברית המועצות לאפגניסטאן בשנת-1978 נסגר גם ביה"כ האחרון בהראת.

ביהכ"נ "גול" ההיכל והפרוכת שלפניו.

והשתפכות הנפש. לשיא ההתעוררות היו מגיעים בהגיע הש"ן למילים: "ותשובה ותפילה וצדקה" וכו'.

4. בערב יום הכיפורים ראו השיבות רבה לקבל "מלקות". משעות אחה"צ היה רב העדה או אחד מזקני העדה ממתין בשטח ביהכ"נ לבואם של האנשים, ובזה אחר זה היו מקבלים 40 (39) מלקות. (פירוט בהמשך).

5. נהוג היה בערב יום הכפורים להכין נרות ענק תוצרת בית, כדי להדליקם בבית הכנסת. את הנרות היו מכינים משעווה משובחת. (פירוט בהמשך).

6. את הסוכה היו בונים בחצר במקום רחב ידיים, כדי שיוכלו כל בני הבית לאכול ולישון שם. לסכך היו משתמשים בענפי ערבה שהיו מצויים מאוד, אותם היו מספקים בכמויות גדולות חמרים נוכרים.

7. את כל פתח הסוכה כולל המפתן, היו מעטרים בענפי ערבה כאשר המשקוף היה עשוי בצורת קשת. "דר-סוכה".

8. מנהג חשוב בחגים היה, "מועד ביני", דהיינו ביקורי חג אצל קרובים וידידים. מנהג זה היה מקובל מאוד בין כל שכבות הציבור, קטנים וגדולים. פשוטים ושועי ציבור שהיו משרכים רגליהם וצועדים בסך מבית לבית. למבקרים היה מזומן שולחן ערוך עם מטעמי החג הנקראים "פישכורד", "קוקו קרטופי" ועוד.

9. לשיא ההתלהבות היו מגיעים בשמחת תורה. יום קודם היו מקשטים את בית הכנסת כאשר במרכזו עומד מגדל רם ונישא העשוי מספרי תורה וספסלים ומקושט בשטיחים, מטפחות, ובדים סגנוניים. השירה והשמחה היתה נמשכת עד השעות המאוחרות של ליל החג.

במוצאי שמחת תורה, נשים צדקניות ונדיבי לב היו מביאים פירות מקושטים כגון: תפוחים ורימונים אותם היו מוכרים למשתתפים בשמחה ובתורה היו משתמשים לצרכי בית הכנסת.

בתמונה:
רימון וחבוש מעוטים
בניד מזהב.

כיפור באפגניסטאן

ממנהגי יום כיפור.

מאת: יוסף כהן

יום הכפורים אצל יהודי אפגניסטאן, כבכל קהילות ישראל, הוא הקדוש ביותר מימי השנה. אתרכז בשני הפצים אופייניים ליום זה בהרת. א. שוט המשמש ל"מלקות" בערב יום כיפור.

ב. נר נשמה גדול שניצב בביה"כ מערב יום כיפור עד למוצאי כיפור. בערב יום כיפור נהגו בקהילה האפגנית להלקות את הגברים מגיל בר-מצוה ומעלה בשוט. השוט היה עשוי מרצועת עור עגל שקופלה פעמים ושתי רצועות דקות של עור חמור שלובות ביניהן, נסמך על הפסוק "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו". ההלקאה החלה לאחר מנחה של ערב יום כיפור, והיתה מתבצעת על "קורת המלקות". המולקה, פרש את חולצתו כשראשו בין ידיו הקשורות לקורה ברצועת עור דקה. המלקה היה מלקה הלקאה אחת בכתף שמאל, שניה בכתף ימין ושלישית בין השכמות ולמטה בשיפולי הגב, וחזר חלילה. בזמן ההלקאה קורא המלקה בקול רם את הפסוק: "והוא רחום יכפר עוון..." שלוש פעמים כדי להגיע ל"ט מכות. בגמר ההלקאה המולקה היה תורם לצדקה וטובל במקווה טהרה.

לעילוי נשמתם

משתתפים בצערן של המשפחות על אוֹבֶדן יקיריהם.
 ר' מרדכי שבתאי ז"ל. מגבאי בית הכנסת ישועה ורחמים.
 ר' מרדכי יוספוב ז"ל.
 ר' ראובן מולא ז"ל.
 ר' חיים רפאל ז"ל.

יהי זכרם ברוך

מרת שרה אליאס אשת חבר, שעמדה לימין בעלה המנוח ר' יוסף אליאס בפעלו הציבורי המבורך, והפכה את ביתה בית ועד לחכמים, ומרכז סעד רוחני וגשמי לנצרכים.

יהי זכרה ברוך

כולנו נסערנו, נפעמנו וכאבנו את סיפורה המופלא של החובשת, מתנדבת מד"א, אשר נהרגה בתאונת דרכים בכביש 6 עת הצילה חיי אחרים במסגרת טיפולה בנפגעי תאונה אחרת. החובשת, שדמותה הפכה למופת, הינה יודנה בר-נוי ז"ל, מלידת ירושלים, בתם הבכורה של אבא-מרדכי ז"ל ורחל תבדל"א. יודנה הייתה אשת-אשכולות, רעיה ואם לתפארת, אמנית מוכשרת. אשת חינוך, מפקחת בכירה במשרד החינוך אשר בנצחם הליכותיה האירה חייהם של תלמידים רבים בדרך התורה והמצוות. יודנה לא הסתפקה בכך, ובחייה המלאים והפעילים, מצאה אף מקום להתנדבות לטובת הכלל מתוך אהבת החולת חוט של חסד ליוזה את מהלך חייה עד לרגעיה האחרונים.

יהי זכרה ברוך

מכתבים למערכת

לכ' ועד עדת יהודי אפגניסטאן, ה'עליהם יחיו.

ברצוני להביא את התרגשותי הרבה, בשמחת בית-השואבה של העדה. היה מאוד מרגש, ונאכד את בני עדתנו שליט"א. חשוב מאוד להראות בעצרות וכנסים כאלה, הנאכדים את השורות, ומחיים את האוירה של בני העדה. כוותיק הלוואדים בהי"כ ישועה ורחמים, ומתלמידי הרב גרש' בנימין זצ"ל, והרב סימן-טוב שליט"א, אשר להשתתף בכנסים, ולסייע בפעילויות של העדה.

בכבוד רב

רחמים ידני

ירושלים

לצערנו, מכתבים שנשלחו ע"י קוראנו בזמן, הגיעו לידי המערכת באיחור. מפאת קוצר היריעה והזמן, נביא אחדים מהמכתבים, אי"ה, באפגניתחן מס' 5.

ועד עדת יהודי אפגניסטאן בירושלים,
 מברך את קוראי אפגניתחן, ואת כל בני
 העדה באשר הם בגמר חתימה טובה,
 תחל שנה וברכותיה.

זמני כניסת ויציאת החג לפי שעון חורף

יציאה	כניסה
שבת	5:09 ער"ה
6:08	יום כיפור 4:57
6:02	סוכות 4:51
5:53	שמחת תורה 4:42

מען למכתבים:
 רח' אדוניהו הכהן 6
 ירושלים

הודעות הועד

* **מלגות** - אנחנו שמחים להודיע שנושא המלגות לבני העדה יצא לדרך. ועדת המלגות דנה לפני כשבועיים בבקשות שהגיעו אליה לקבלת מלגות, ואשרה כשבע עשרה בקשות. הבקשות הגיעו מתלמידים ותלמידות מכל חלקי הארץ הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה, תורנית וכללית, מכללות וסימנורים. פרטים על טקס חלוקת המלגות ימסרו לזוכים בקרוב.
 * גם השנה כמנהגו מימים ימימה, יחלק הועד כספים לנצרכי העדה בירושלים. ועדת התמיכות דנה בבקשות ובמקרים הראוים.
 * **כתובת הועד** - הכתובת החדשה של הועד היא:

ועד עדת יהודי אפגניסטאן, רח' אדוניהו הכהן 6 ירושלים
 אנו מבקשים מהחברים לשלוח לכתובת זו את הבקשות השונות, ההערות, והתגובות שלהם כדי להקל על עבודת הועד.

שמחת בית השואבה

בית הכנסת
 "ישועה ורחמים"
 רח' ריכמן 29 ירושלים

הציבור מוזמן

לשמחת בית השואבה

שתתקיים אי"ה ביום שני

י"ט תשרי תשס"ה

ד' חוה"מ סוכות

בבית הכנסת "ישועה ורחמים"

רח' ריכמן 29 ירושלים

בשעה 7:30 בערב

זמני התפילות בימים נוראים בבית"כ ישועה ורחמים

יום כיפור	מניין א' 6:30	מניין ב' 6:30
סוכות	מניין א' 7:30	מניין ב' 8:00
שמחת תורה	מניין א' 7:30	מניין ב' 8:00

מורי "ת"ת בני ציון ומחנכיו ב-1930: שורה עליונה (ימין): יהושע אברהמוף, חכם יוסף מועלם-מלמד, מולא יעקב גול, מולא בנימין גרג'י. השוברים (מימין): הרב משה פרוש, חכם נתן סלים, מולא יוסף גרג'י, חכם שלמה עבו-מערי.

עורך:

יצחק קשאני 02-6419936

חברי המערכת:

הרב רפאל בצלאל.

יוסף כהן.

ערב ציון על יהדות אפגניסטאן

פרופ' אדוין סרוסי - הרצה על שרשיה של המוסיקה המסורתית האפגאנית, והאפגאנית היהודית.

פרופ' בנימין בוזגלו

פרופ' אדוין סרוסי

פרופ' ראובן עמית

בטכס הוקרנה מצגת על מורשת יהדות אפגניסטאן, שהוכנה ע"י מירב יעקובי, בת העדה, והושמעו נעימות בסנתור ע"י הנגן נתנאל מוסאיי. כאמור היה זה ערב מרשים שנתן תחושה של ראשון בסדרה, במיוחד לאור העובדה שהמרצים הנכבדים הציגו דברים חלקיים בגין קוצר היריעה. ראוי לציין גם את החוויה התברתית שנתלחה לטקס, שהפגיש בין אנשים שלא ראו זה את זה שנים רבות. שעה ארוכה התגודדו החברים והעלו זכרונות מימים ימימה. באחת, שככה ההמולה הגדולה, כאשר מאיר נעמת ארגן "פגישה" נוספת למשתתפים עם אביהם שבשמים בתפילת מנחה וערבית.

ואנו נוסיף, שטכס כזה אסור שיוכתר בתואר "היה", אלא- כפתיחה לערבים נוספים מסוגו.

משתתפי הכנס

מאת: יצחק קשאני
ביום שלישי י"ג באייר תשס"ד, התקיים באוניברסיטה העברית שעל הר הצופים בירושלים ערב תרבותי חגיגי על מורשת יהודי אפגניסטאן, מטעם האוניברסיטה העברית, משגב ירושלים, עירית ירושלים והמכון לחקר יהודי אפגניסטאן.

הטקס המרשים היה חוויה עמוקה למאות מבני העדה שהגיעו מכל חלקי הארץ והצטופפו באולם שהיה מלא עד אפס מקום. הטקס נפתח בדברי ברכה של נציגי הגורמים השותפים בארגונו:

פרופ' ראובן עמית - ראש המכון ללמודי אסיה ואפריקה.

פרופ' בנימין בוזגלו - מנהל משגב ירושלים, המכון לחקר יהדות ספרד והמזרח.

הרב שמואל יצחקי - חבר הנהלת עירית ירושלים.

מר ראובן קשאני - מוסד המכון לחקר יהודי אפגניסטאן.

הרב שמואל יצחקי

מר ראובן קשאני

שלוש הרצאות מחכימות נתנו ע"י טובי החוקרים. פרופ' שאול שקד - הרצה על תגליות ארכיאולוגיות יהודיות באפגניסטאן והצביע על השורשים העמוקים והקדומים של היהודים באפגניסטאן.

פרופ' דב נוי

פרופ' שאול שקד

פרופ' דב נוי - הרצה על מאפני הספור העממי של יהודי אפגניסטאן כפי שהדבר מתבטא בחבוריהם של שלושה מבני העדה:

מר זבולון קורט ז"ל

מר ראובן קשאני

מר בן ציון יהושע

הפינה הטבעונית

מאת: ד"ר עקיבא זן-בר

ארבעת המינים בסוכות, היו אחד מן המצוות הגדולות ביותר שקיימו יהודי אפגניסטאן. היו יהודים שהשקיעו את מיטב כספם ברכישת ארבעת המינים. עניי העיר שידם לא היתה משגת, היו מברכים אצל אלה שרכשו את ארבעת המינים.

האתרוג - ברפואה הטבעית האתרוג הינו סוג של פרי הדר שעשיר בחומצה ציטרית שהיא חשובה לטיהור ריריות דרכי העיכול, להגברת הפרשתם של אינוזימי עיכול, בעיקר פרוטאוליטים האתראים לעיכול חלבונים.

מרתח האתרוגים טוב נגד כאבי בטן, הרעלת קיבה. ספאזם (התכווצויות) מעיים. השמן האתרי גורם לפירוק שומנים על פני העור וגורם להרזיה בטיפול חיצוני. האתרוג בכללותו חשוב במקרים של אנורקסיה.

ההדס - צמח נוי ריחני, שברכו עליו ברכת "בורא עצי בשמים" בכל מוצאי שבת, שייך לארבעת המינים. ברפואה הטבעית ההדס משמש כאנטי פירוריטוס (גירודים). מרתיחים את ההדס בשמן זית ומורחים על גבי העור הנגוע בגירודים, פצעונים ועקיצות. ההדס יעיל במקרים של כפות רגלים מזיעות, קשקשי שיער ונשירת שיער.

הלולב - ענף בעצי התמר שמוענעים בסוכות. ברפואה הטבעית פרי התמר משמש לחיזוק האדם במקרים של תשישות ועייפות. תמר עם חלב סויה מיצר סרטונין היעיל לשינה טובה.

הערבה - שיח שגדל על יד נחלי מים. העלים עשירים בסליצילאטים (חומרים בעלי תכונה להורדת חום הגוף). הערבה יעילה נגד כאבים ארומטיים, שיכוך דלקת פרקים, כאבי גב וברכיים, לשם הקלה מרתיחים את עלי הערבה, שופכים אל תוך האמבטיה ויושבים בפנים למשך כרבע שעה.

שנה טובה ומבורכת
כתיבה ותחימה טובה

פינת המתכון האפגאני

מאת: שף - זאב יקותיאל

ראש השנה וסוכות עומדים בפתחו של הסתיו. ובחצי הכדור הצפוני בישראל ובאפגניסטאן תקופה זו זהה ולכן הגידולים הטבעיים בתקופה קדומה היו זהים. שני מרכיבים מאפיינים תקופה זו שאינם קיימים בתקופות אחרות, רימונים וחבושים. באזור קנדהאר שבאפגניסטאן גדלו רימונים לממדים ענקיים, ואפילו שירים על רימונים יש, וחבושים מזנים שונים היו נפוצים.

הרימון "ענר"

הרימון הוגש לשולחנות בפלחים "כפלה הרימון רקתך" וכל אחד "פרק" את הגרגירים מהקליפה לתוך כף היד ואחר כך בלע בהנאה, או שעוטר בצלחת האורז. המפגש של הצבעים לבן ואדום והבדלי המרקם יצרו חגיגת חך.

סלט סתיו:

גרעינים מ-2 רימונים חמוצים וגדולים,

3 שיני שום כתוש,

1 כפית שטוחה של מלח,

1½ כפית שטוחה של פלפל לבן,

3 כפות שמן,

עלים קצוצים בלבד מ-2 צרורות קוסברה.

לערבב הכל יחד ולהגיש.

החבוש "בה"

בטורקיה, ממכובדות, כינו את החבוש בשם: לחם. ואכן התחושה שמתקבלת לאחר אכילת חבוש הינה של מלאות. החבוש יכול לשמש בנוזל, במרק, במרק פירות, בריבות, וכמובן עם אורז כ-"בונקר". ליוצאי אירן "חורשט בה" מעלה באפס ניהוחות מיוחדים של אירועים חגיגיים.

חבוש במקום...

החבוש יכול בקלות למלא את תפקיד תפוח האדמה בתבשיל.

1 ק"ג פלחי חבוש מקולפים וללא גרעינים (הזן הטורקי עדיף),

1½ ק"ג צימוקים מושרים,

1¼ ק"ג בצל קצוץ,

כפית קנמון,

כפית פלפל לבן,

כפית מלח,

כפית כורכום,

1½ ליטר מים.

אופן ההכנה: מחממים את השמן, מזהיבים את החבוש והבצל, מוסיפים את כל שאר החומרים, מביאים לרתיחה, מבשלים על אש נמוכה מאוד כשעה, אבל עדיף בתנור לאפות כשעתיים.

בתאבון

ונשמע פתגם

מאת: יוסף כהן

"נָרַד מִיד מַסְלָה קוּ = הצרה באה כמו הר"

מִיָּרָה מַסְלָה מוּ = והולכת כמו שעה

כלומר: גם אם הצרות כבדות כמו הר, הן יחלפו חיש, בלי שנרגיש.

תכלה שנה וקללותיה
תחל שנה וברכותיה